

ZA MOŘSKÝM RYBOLOVEM do severních Čech?

České moře, dárek od Shakespeara, pohádkový omyl, který potěší, cosi jako láska, naděje a víra, moře pro neplavce, moře pro pěší...

(Jiří Žáček)

Omyl pana Shakespeara

Je to vtipná glosa, kterou svým žákům předávají už celé generace učitelů, v jejichž kompetenci je seznamovat dítko se světovou literaturou. Slavný britský dramatik Shakespeare totiž ve hře Zimní pohádka hovoří o Čechách (pod označením Bohemia) a umísťuje je kamsi na mořské pobřeží.

„A my přece moře nemáme, vidíte studenti! V tom je ten vtip i důkaz špatné výuky zeměpisu v anglickém království počátkem 17. století.“ Kolega přírodopysce by ještě ve sborovně dodal, že na mořské ryby v Čechách s určitostí nenatrefíte... Ponechme veselou sborovnu jejím vnitrozemským úvahám a konstatujme, že v Česku 21. století je Shakespearova citace – Kdesi v Čechách na břehu mořském – připomínána s novým akcentem. A to v souvislosti s aktivitou občanského sdružení Moře klidu.

Vizualizace zámku Jezeří s pohledem na Moře klidu, na jehož vlnách pluje velká námořní loď

Vizualizace pobřeží Mostu u Moře klidu

Moře klidu

„V severních Čechách vzniká unikátní prostor, který zde zůstane po skončení těžby uhlí v Severočeské hnědoudelné pánvi. Rybářství už o tom ostatně docela nedávno psalo. Rekultivace krajiny mezi Ústím nad Labem a Kadaní by měla proběhnout hydrickou formou, tj. zatopením důlních jam vodou. Podkrušnohoří se promění v lokalitu velkých jezer, která budou lidé rekreačně využívat. Tak to alespoň tvrdí mediální výstupy velkých těžbařských společností, které tu působí.

„My pouze toto téma rozvíjíme a nabízíme ucelenější řešení problematiky Severočeské uhelné pánve po ukončení těžby. Tato vize počítá s propojením zbytkových jam velkolomů a jejich následným zaplavením mořskou vodou z Baltského moře,“ říká člen občanského sdružení Moře klidu, Jan Plíšek. Zaplavení by mělo proběhnout prostřednictvím „slanovodu“ – potrubí, které by bylo souběžné s plynovodem OPAL od jeho místa napojení na NORDSTREAM v Baltském moři až do Česka. „Podle našeho názoru se tu otevírá prostor pro opravdu velkorysé a svobodné uvažování a projektování, v českém prostředí dosud nevídané,“ podotýká Jan Plíšek.

Mořský rybolov

Vnitrozemské moře s navazujícími krajinnými, urbanistickými a podnikatelskými projekty. České moře s pobřežím dlouhým od 60–120 km – to už opravdu není místní sanační projekt řešící rekultivaci jedné jámy zbylé po velkolomu. Po-

nechme nyní stranou hodnocení takové vize, která svojí mohutností jistě budí i mohutnou polaritu názorů.

Zaměříme se nyní na to, co by české vnitrozemské moře znamenalo pro vyznavače mokrého cechu sv. Petra, v amatérské i profesionální rovině. „Moře klidu, název, který jsme zatím našemu projektu dali, by jistě zásadně ovlivnilo i českou rybářskou základnu. Samozřejmě by zde musely být

moře by mohlo nabídnout i podnikatelské projekty spojené s brakickými akvakulturami zaměřenými na chov ryb i měkkýšů. Populární slávka jedlá je totiž také schopna existence v brakickém prostředí smíšených sladkých a mořských vod. Jak říkají členové občanského sdružení Moře klidu, projekt českého vnitrozemského moře je velkou výzvou pro oceánology, limnology, ichtology a zastupce dalších vědeckých oborů.

Okoun říční je typickou rybou našich sladkých vod. Vznikem Moře klidu by spektrum vodní fauny v Čechách bylo doplněno o další druhy ryb

Slanost pod kontrolou

Část Moře klidu by zahrnovala i mokřady. Zde by rovněž vznikly oblasti s velmi zajímavým rostlinným a druhovým složením. Celý hydrologický systém by bylo možno kontrolovat pomocí regulace množství vody, která by přitékala slanovodem. Úplné „uzavření kohoutku“ by zásadně měnilo i salinitu a celá oblast by byla ovlivňována samovolnými procesy typu odpařování, dešťovými srážkami apod.

Právě regulace přítoku je jednou ze základních otázek celého projektu. Díky regulovatelnosti salinity by mohlo být Moře klidu paradoxně také strategickou záso-

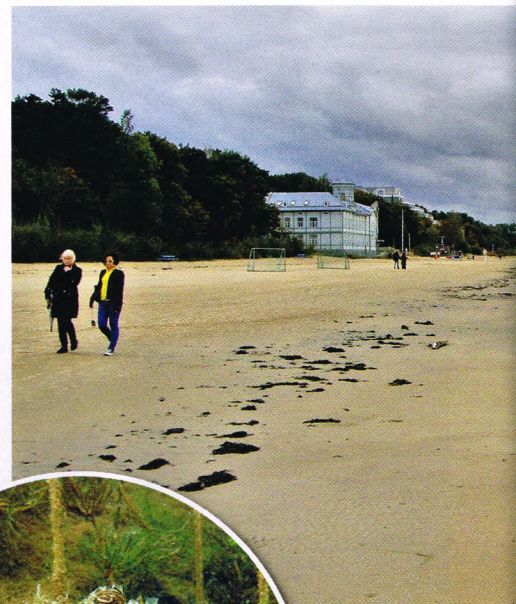
bárnou sladké vody. Odkázat je možno i na problematiku, kterou řeší ve Spojených státech v souvislosti s tzv. Saltonským mořem, které vzniklo neplánovaně s rozlohou 630 kilometrů čtverečních v Kalifornii na počátku 20. století poté, co si do vnitrozemí razila cestu rozvodněná řeka Colorado. „Uvážíme-li technické aspekty celé záležitosti spojené se vznikem Moře klidu, zjistíme, že důležité technologie už dávno existují a fungují včetně trvalých snah o propojení českého vnitro-

bárnou sladké vody. Odkázat je možno i na problematiku, kterou řeší ve Spojených státech v souvislosti s tzv. Saltonským mořem, které vzniklo neplánovaně s rozlohou 630 kilometrů čtverečních v Kalifornii na počátku 20. století poté, co si do vnitrozemí razila cestu rozvodněná řeka Colorado. „Uvážíme-li technické aspekty celé záležitosti spojené se vznikem Moře klidu, zjistíme, že důležité technologie už dávno existují a fungují včetně trvalých snah o propojení českého vnitro-

Vizualizace pobřeží Moře klidu

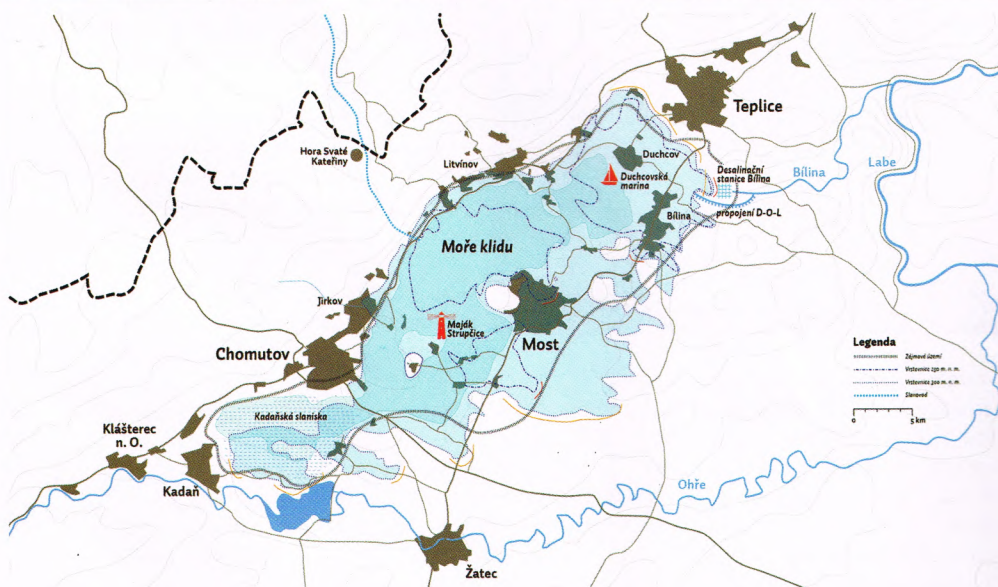

Vizualizace přemístěného kostela v Mostě. Díky dodržení orientace stavby vůči světovým stranám by mohl být kostel po přemístění znovu vysvěcen

Moře klidu by jistě brzy objevila i slávička mnohotvárná

V Moři klidu by se mohli v Čechách objevit i rejnoci trnuchy...

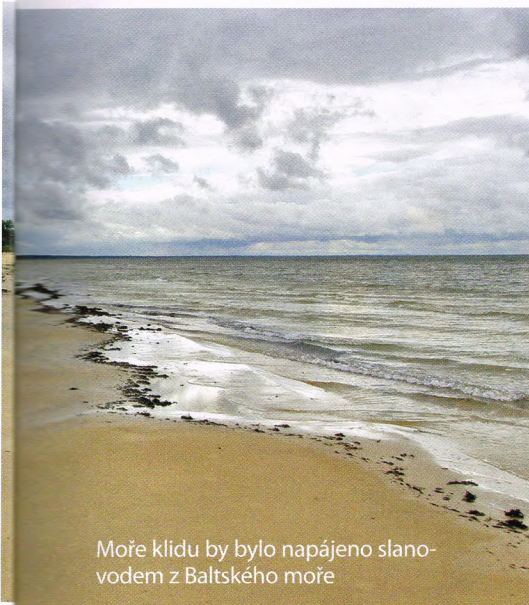
Situační schéma konceptu Moře klidu s orientačním zakreslením variant rozsahu hladiny

zemí s mořem. Projekt Moře klidu podporuje i historickou snahu o propojení Česka vodním koridorem Dunaj – Odra – Labe a budeme usilovat o propojení obou projektů," rozvádí téma člen občanského sdružení Moře klidu Pavel Kopecký.

Epilog

O Čechách na břehu moře psal na počátku 17. století dramatik Shakespeare. Když potom básník Jiří Žáček připomenul tento zeměpisný omyl, psal o neexistujícím moři v Čechách jako o moři nepokoje. A měl pravdu, protože ve vizi označené hladivým a vlnitým názvem Moře klidu – sneseném do Podkrušnohoří z Měsíce, je obsažena i značná část nepokoje z „vytěžených“ severních Čech.

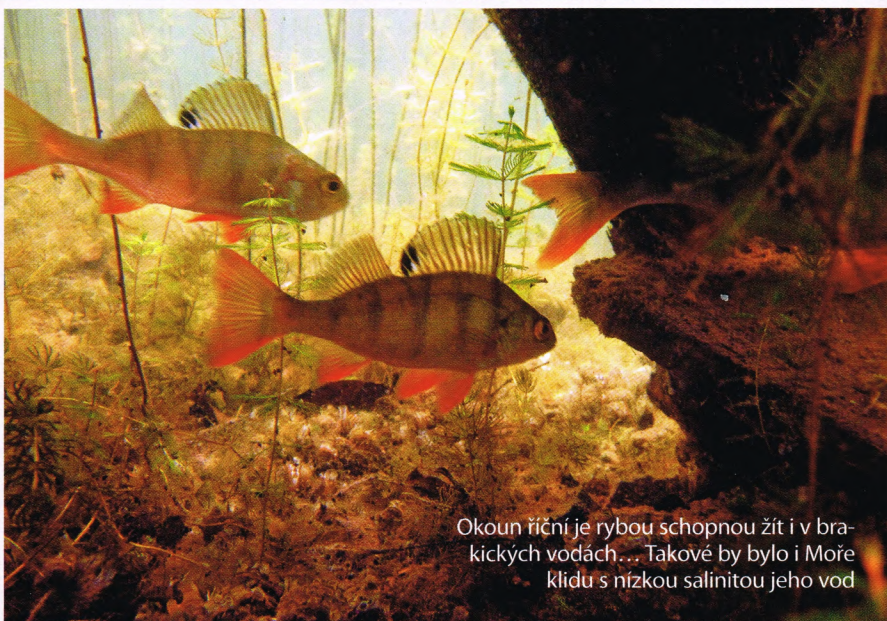
Co bude s tamními jámami velkolomů? Podaří se vůbec nějak tamní krajinu systematicky kultivovat? Zatopení důlních děl je komplexně řešeno například v lužické části Německa. V roce 2011 tam byla zpřístupněna vodní plocha čtyřikrát větší, než Máchovo jezero. Česká vize Moře klidu jde ve

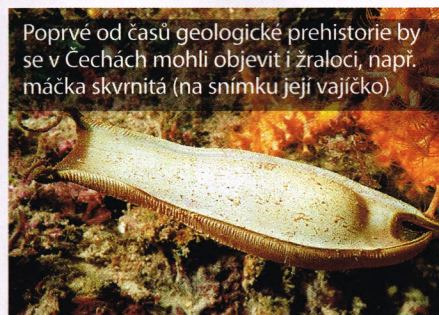
Moře klidu by bylo napájeno slanovodem z Baltského moře

První maják na pobřeží Moře klidu. Je v obci Strupčice, stavba je veřejně přístupná a poskytuje rozsáhlý panoramatický pohled na budoucí mořské dno

Okoun říční je rybou schopnou žít i v brakických vodách... Takové by bylo i Moře klidu s nízkou salinitou jeho vod

Poprvé od časů geologické prehistorie by se v Čechách mohli objevit i žraloci, např. máčka skvrnitá (na snímku její vajíčko)

Pod hladinou Moře klidu by se mohlo dařit i jiným druhům ryb, které zatím známe jen z Baltu a jiných moří. Například ostnatcům

Stejně je na tom i populární štika...

Ani úhořům by nečinila brakická voda Moře klidu potíže

svých plánech mnohem, mnohem dál... Mění naše zažitě uvažování o promyšlené urbanizaci krajiny, provokuje a vyvolává mohutně polarizované otázky i názory.

Za mořským rybolovem do severních Čech?! Ale taková představa, že si v nějaké severočeské hospůdce dáte talíř plný vařených voňavých škeblí, které byly ještě před půlhodinou pod mořskou hladinou na akvakulturní záhumence za domem... Uznejte, ta není tak úplně k zahoezení...

MIREK BRÁT

FOTO: AUTOR, ARCHIV MOŘE KLIDU

A co by to bylo za moře – byť vnitrozemské a uměle vytvořené, kdyby se pod jeho hladinou nezabydleli houževnatí krabi?

Název projektu Moře klidu je odvozen od měsíčního Moře klidu (Mare Tranquillitatis) na přivrácené straně Měsíce. Právě zde 20. července 1969 vystoupili na měsíční povrch poprvé astronauti ze Země (Neil Armstrong a Edwin Aldrin z posádky Apollo 11). Pokud vás zajímá, zda v oblasti severních Čech, na které je cílen projekt Moře klidu, někdy existovala rozsáhlejší vodní plocha,

pak vězte, že ano. Jednalo se o Komořanské jezero vzniklé před 15 000 lety a dosahující rozlohy až 56 čtverečních kilometrů. Postupně zanikalo a v roce 1831 byly jeho zbytky uměle vysušeny.